

UDENRIGSMINISTERIET

23. november 2016

Spørgsmål fra Udenrigsudvalget til
udenrigsministeren af 1. november 2016.
Spørgsmål 15 ad URU alm. del.

Spørgsmål 15 ad URU alm. del:

Vil ministeren besvare følgende spørgsmål vedr. energisamarbejdet med Rusland:

- Er nogen form for energisamarbejde mellem Danmark/EU og Rusland omfattet af sanktionerne imod Rusland?
- Er det korrekt, at der ikke på noget tidspunkt af Den Kolde Krig var tale om at afbryde energisamarbejdet?
- Hvilke dele af Minsk-aftalen har den russiske part i aftalen endnu ikke levet op til?
- Hvilke dele af Minsk-aftalen har den ukrainske part i aftalen endnu ikke levet op til?
- Hvilke tiltag tages for at sikre, at den ukrainske part lever op til aftalen?
- Hvilke tiltag tages der – udover sanktioner – for at sikre, at den russiske part lever op til aftalen?

Svar:

Blandt EU's restriktive foranstaltninger mod Rusland er der vedtaget målrettede økonomiske sanktioner indenfor fire områder. Et af disse områder vedrører indskrænkelse af Ruslands adgang til "følsomme teknologier" (inkl. relaterede tjenesteydelser) med særligt fokus på olieudvinding på dybt vand, fra skifer og i arktiske egne. Begrænsningerne gælder ikke for kontrakter indgået, før sanktionerne blev vedtaget.

Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet har ikke været i stand til at identificere egentlige samarbejdsaftaler mellem Danmark og Sovjetunionen under den Kolde Krig inden for svarfristen. Danmarks energirelaterede samhandel med Sovjetunionen bestod fortrinsvis af import af olie, især fra slutningen af 1950'erne og fremefter.

Minsk-aftalen blev indgået den 5. september 2014 og er undertegnet af Rusland, Ukraine og OSCE samt af lederne af de russisk-støttede separatister i henholdsvis Donetsk og Luhansk. Aftalen blev senere i september 2014 uddybet gennem et opfølgende memorandum, som indeholder flere detaljer om gennemførelsen af våbenhvilen. Endelig blev der i februar 2015 enighed om 13 konkrete foranstaltninger til gennemførelse (implementering) af aftalerne. Samlet set tales der derfor om Minsk-aftalerne. Aftalerne udgør grundlaget for både en våbenhvile og en politisk løsning på konflikten i det østlige Ukraine.

Overordnet set indeholder Minsk-aftalerne en række elementer knyttet til sikkerheden og en række politiske elementer. Sikkerhedselementerne omfatter bl.a. en våbenhvile, tilbagetrækning af tunge våben fra den såkaldte kontaktlinje, overvågning af våbenhvile og tilbagetrækning af tunge våben fra OSCE's side gennem Special Monitoring Mission (SMM)), udveksling af fanger, tilbagetrækning af udenlandske væbnede styrker og udstyr samt lejesoldater fra ukrainsk territorium under OSCE-overvågning samt fuld ukrainsk kontrol med grænsen til Rusland. De politiske elementer indebærer, at der skal afholdes lokalvalg i det østlige Ukraine på grundlag af ukrainsk valglov og i overensstemmelse med OSCE's standarder samt at der gives en særstatus til dele af regionerne Donetsk og Luhansk, som også skal indgå i en reform af den ukrainske forfatning. Den tidsramme for en løsning af konflikten, som er nævnt i Minsk-aftalerne, er udgangen af 2015. Der eksisterer dermed ikke længere en klart defineret tidsramme for aftalernes gennemførelse.

Med en enkelt undtagelse (oprettelse af arbejdsgrupper under den Trilaterale Kontaktgruppe) er der ingen af elementerne i Minsk-aftalerne, som kan siges at være fuldt ud efterlevet. På nogle områder er der tale om en begrænset efterlevelse, mens der på andre områder er taget nogle skridt i den rigtige retning, uden at man er kommet helt i mål (delvis efterlevelse). Som udgangspunkt skal det samlede aftalekompleks efterleves af såvel Rusland og de russisk-støttede separatister som af Ukraine, og elementer som overholdelse af våbenhvilen, tilbagetrækning af tunge våben fra kontaktlinjen og udveksling af fanger retter sig mod alle parter i konflikten. Elementer som tilbagetrækning af udenlandske væbnede styrker og udstyr samt lejesoldater fra ukrainsk territorium og overdragelse af kontrollen med grænsen mellem Rusland og Ukraine til Ukraine må siges først og fremmest at være rettet mod Rusland og de russisk-støttede separatister. Tilsvarende retter de politiske krav om særstatus til visse dele af Donetsk og Luhansk, amnesti samt lokalvalg i det østlige Ukraine sig primært mod Ukraine. Ukraine har taget skridt i retning af at honorere disse krav gennem vedtagelse af love om eksempelvis særstatus og amnesti, som Ukraine dog først vil iværksætte efter afholdelse af lokalvalg. Lokalvalg i det østlige Ukraine efter internationale standarder kræver også, at Rusland og de russisk-støttede separatister skaber forudsætninger herfor i form af tilstrækkelig sikkerhed for og accept af OSCE's institution for valgobservation (ODIHR). Når det har vist sig meget vanskeligt at sikre fremskridt i gennemførelsen af Minsk-aftalen er en meget væsentlig årsag hertil uenighed mellem de to stridende parter om rækkefølgen af de mange skridt, der skal tages: Ukraine insisterer naturligt nok på, at de sikkerhedsmæssige elementer må gennemføres først, mens Rusland og de russisk-støttede separatister insisterer på, at de politiske elementer må gennemføres først. Det er velkendt også fra andre konflikter, at uden sikkerhed og den tillidsskabelse, der ligger i en genskabelse af den basale sikkerhed, kan politiske fremskridt ikke forventes.

De internationale bestræbelser på at skabe fremdrift i gennemførelsen af Minsk-aftalerne består af løbende internationale drøftelser, især i OSCE, og af regelmæssige politiske forhandlinger i to formater. De overordnede politiske forhandlinger foregår i det såkaldte Normandiet-format (Tyskland, Frankrig, Rusland, Ukraine), mens de mere konkrete og detaljerede aspekter drøftes i den Trilaterale Kontaktgruppe (OSCE, Ukraine, Rusland), der løbende i Minsk forhandler om implementeringen af Minsk-aftalen i fire arbejdsgrupper om henholdsvis politiske, sikkerhedsmæssige, økonomiske og humanitære emner. Disse mæglingsbestræbelser fra

Tyskland og Frankrigs side i Normandiet-formatet og fra OSCE's side i den Trilaterale Kontaktgruppe retter sig i sagens natur mod begge parter i konflikten. Ud over de to forhandlingsformater specifikt knyttet til Minsk-aftalerne bidrager de vestlige lande til at opretholde presset på Rusland gennem løbende diplomatiske kontakter og gennem sanktioner.

Det har generelt været meget vanskeligt for de mæglende parter at skabe fremdrift i implementeringen af Minsk-aftalerne. Den 19. oktober 2016 blev det første topmøde i Normandiet-formatet i lang tid afholdt i Berlin. Topmødet var en bekræftelse på, at Minsk-aftalerne stadig er det accepterede grundlag for en politisk løsning af konflikten i det østlige Ukraine. Mødet bragte ellers ikke noget gennembrud i implementeringen af Minsk-aftalerne, men der var dog enighed om at arbejde videre med en detaljeret, samlet plan (road map) for implementering af Minsk-aftalerne. Denne samlede plan (road map) forventes at indeholde en klarere sekvens for gennemførelsen af elementerne i Minsk-aftalerne, således at både de sikkerhedsmæssige elementer, som Ukraine vægter højest, og de politiske elementer, som Rusland vægter højest, bliver implementeret. Der var på topmødet ikke nogen fremskridt i det pågående arbejde med modaliteterne for afholdelse af lokalvalg i det østlige Ukraine.

Intense kampe og et meget højt voldsniveau har præget de seneste uger i det østlige Ukraine, og antallet af overtrædelser af våbenhvilen tælles i tusindvis og har været på det højeste niveau i 2016. Våbenhvilen overholdes dermed stadig langt fra. Den 21. september 2016 blev der indgået en mindre aftale om adskillelse af styrker (disengagement) på tre udvalgte, mindre områder (hot-spots) langs kontaktlinjen, der adskiller områder kontrolleret af de russisk-støttede separatister fra områder under den ukrainske regerings kontrol. Denne aftale er endnu ikke fuldt ud gennemført.

Udenrigsministeriet